

ECE

на тема

"Образование, професия, реализация: подпомага ли ЕС ефективната връзка между образованието и професионалната реализация?"

**Изготвила:
Гергана Тошева**

**Софийски университет
"Св. Климент Охридски"**

Темата за връзката между образованието и професионалната реализация е изключително важна особено с оглед сегашната икономическа ситуация, характеризираща се с високи нива на безработица и нисък икономически растеж. При такива условия една от групите, попадащи в риск са именно младите хора, които са на изхода на висшето си образование и са на път да навлязат активно на пазара на труда. Точно тази група във всички страни от Европейския съюз (ЕС) е най-волатилна, защото ѝ липсва практически опит, самоувереност и самочувствие да отстоява правата си и в известен смисъл се оказва маргинализирана. В така описаната обстановка от изключително важно значение е да се предприемат действия, имащи за цел получаването на качествено образование, което да може да бъде реализирано практически за нуждите на обществото и икономиката, посредством активното сътрудничество между образователните институции с държавните структури и бизнес средите. Именно с оглед постигането на тази цел Европейският съюз разработва инициативи, програми и законодателство, за да подпомогне и структурира този диалог.

Европейският съюз има изключително важно значение и роля в живота на европейските граждани. С присъединяването на България към Съюза българските граждани стават притежатели на европейското гражданство наред с националното им такова. Благодарение на това те се ползват с каталога права и свободи, кодифицирани в този институт. Като европейски граждани ние имаме правото на свободно движение и установяване на територията на всяка държава членка на ЕС по наш избор. Макар това право да е възникнало във връзка с икономическата активност, то сега това не е така и наред с трудово-правните взаимоотношения най-популярна цел на мобилността в границите на ЕС е придобиване на образование и професионална квалификация. Именно в тази връзка още от 1987г. функционира програмата "Еразъм", благодарение на която от тогава до сега над три милиона студенти са получили финансиране¹. В рамките на новия програмен период "Еразъм +" е заложен по-голям бюджет с цел увеличаването броя на бенефициентите. В допълнение тази програма обръща особено внимание на намирането на повече пресечни точки между придобиването на образование и квалификация с трудовия пазар. **Мобилността** с учебна цел е изключително важна, защото благодарение на нея се изграждат умения за общуване в мултикултурна среда, повишават се езиковите умения, стимулира се придобиването на нови знания и задълчаването на вече съществуващите такива, импулсира се установяването на добри лични взаимоотношения с европейски граждани с различна националност. **Установяването на сътрудничество и партньорство** между образователните институции от страните членки, сближаването на придобити квалификации и професионална реализация, както и въвличането на младежите в образователния процес са едни от основните цели на програмата "Еразъм +". Разбира се, благодарение на реализираните контакти се предполага, че ще последват **стъпки, насочени към реформиране на образователните политики и системи** с цел повишаване качеството на придобиваните компетенции и последваща по-добра професионална реализация. Това са трите приоритетни дейности на програмата "Еразъм +", които са насочени изцяло към образованието и реализирането на европейските граждани.

Европейският съюз функционира на основата на дълго изработвана правна регламентация, създавана от неговите институции и прилагана на територията на

---

¹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/index_bg.htm

всичките му държави членки. Съгласно принципа на субсидиарността, придобил статута на общ за целия Съюз с Договора за ЕС от Маастрихт, решенията в ЕС се взимат възможно най-близо до гражданите. Другият принцип, на основата на който функционира европейският проект, е този на пропорционалността. Концепцията му се основава на идеята, че мерките, които се предприемат трябва да съответстват на поставените цели. Съблюдавайки тези два основни принципа институциите на Съюза вземат решение да законодателстват с оглед по-доброто функциониране на политиките и Общия пазар. Пример за законодателство, прието с цел улесняване мобилността на вече придобилите квалификация европейски граждани, е **Директива 25/36/ЕО на Европейския парламент и Съвета относно признаването на професионалните квалификации**. Благодарение на нея придобилите професионална квалификация в една държава членка могат да упражняват съответната професия в друга държава членка при същите условия като нейните собствени граждани. През годините тази Директива е била изменяна няколко пъти, като последният е през 2013г. във връзка с присъединяването на Република Хърватия. Кодифицирането на правилата относно признаването на придобитата професионална квалификация на територията на ЕС е акт от огромно значение с икономическо, политическо и социално измерение. От икономическа гледна точка приемането на тази Директива и последващото ѝ транспониране в националните законодателства на държавите членки на ЕС улеснява функционирането на Общия пазар, допринася за повишаването на конкурентноспособността, подпомага изграждането на европейската икономика, основаваща се на знанието и иновациите. Освен положителните аспекти на тази Директива по отношение на вече придобилите дадени професионални квалификации европейски граждани, то тя има благотворно влияние и върху гражданите на Съюза, на които тепърва им предстои да придобият такива. Предоставянето на възможност за признаване на квалификация от държавите членки е стимул за придобиването ѝ. Така от една страна се подобрява икономическата ситуация в ЕС, а от друга се повишава нивото на образование и квалификация на европейските граждани. Това предствалват съответно ползите в икономически и социален аспект. Що се отнася до политическото измерение на приемането и транспонирането на Директива 25/36/ЕО, то най-важното е създаването на чувство за принадлежност към една общност на общи правила, права и задължения. Посредством това се засилва легитимността на ЕС и в известен смисъл лоялността към него, когато е възможно европейските граждани реално да се ползват от привилегиите, предоставяни им като негови граждани. Освен това по този начин се изгражда и подхранва европейската идентичност. Кодифицирането на правната регламентация за признаването на придобитата професионална квалификация показва, че ЕС подпомага европейските граждани в прехода от образование към професионална реализация.

Европейският съюз предприема мерки и по отношение на най-актуалните и сериозни проблеми, свързани с пазара на труда. Става въпрос за пакета от мерки предложен от Европейската комисия през 2012г. за справяне с младежката безработица. Фокусът попада върху т.нар. **"гаранция за младежта"**, съгласно която всеки европейски гражданин до 25 години в рамките на четири месеца след дипломирането си или загуба на работното си място и съответното регистриране в Бюрото по труда следва да получи предложение за работа, стаж, продължаващо образование или професионално обучение. През 2013г. Съветът на ЕС прие препоръка относно тази инициатива. Всяка държава членка е необходимо да изработи национален план за прилагане на гаранцията за младежта. Като цяло Европейската комисия констатира сериозни усилия от страна на държавите за прилагане на мерките във връзка с гаранцията за младежта, но все пак е

на лице диференциация в подхода и съответно резултатите на национално ниво. Българският план за прилагането на гаранцията за младежта е представен на 20 декември 2013г. и актуализиран през май 2014г. Предвидено е финансиране, възлизащо на 55,19 милиона евро и приоритетизиране на определени райони на територията на страната - Северен централен, Североизточен, Северозападен, Югоизточен и Южен централен². Благодарение на гаранцията за младежта се осъществява реален диалог между различните национални институции, имащи отношение към тази проблематика, като държавни институции и агенции, образователни институции, неправителствени организации, бизнес асоциации, профсъюзи. Сътрудничеството между тях ще доведе до напредък в процеса на подготовка на реални мерки относно правилното насочване на младежите за придобиването на такава професионална квалификация, която отговаря на изискванията и нуждите на пазара на труда. Самоцелното придобиване на дипломи и сертификати трябва да бъде изместено към практическото реализиране на знанията и уменията. Подобен вид мерки и действия подкрепят и целта на ЕС да се превърне в икономика, основаваща се на знанието, защото стимулирането на младите европейски граждани да участват на пазара на труда с конкурентни знания и умения, би повишило конкурентноспособността на европейската икономика като цяло.

Ефективността на връзката между придобитите образование и квалификация и реализацията им зависи до голяма степен от националните политики на държавите членки на Европейския съюз. Това обаче не противоречи на компетентността на Съюза да предприема инициативи за канализирането на усилията на страните с цел по-доброто им осъществяване. Подкрепящата компетентност на ЕС в тази област, съгласно Договора за функциониране на ЕС, му предоставя възможността да подпомага и координира националните действия, тъй като резултатите имат огромно влияние не само върху отделните държави членки, но и върху Съюза като цяло. Именно поради тази причина Европейският съюз предприема дейности, фокусирани върху реализирането на придобитото образование на европейските граждани.

---

² <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1094&langId=en>